

Dosarul nr. 2ra-1172/20

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Central (jud: V. Craveț)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

DECIZIE

09 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Andrei Pleșca, Tamara Pleșca și Maria Pușcaș,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” împotriva lui Andrei Pleșca, Tamara Pleșca și Maria Pușcaș cu privire la încasarea datoriei, dobânzii, penalității și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului”, a fost casată hotărârea din 31 iulie 2019 a Judecătoria Drochia, sediul Central și a fost emisă o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă integral,

c o n s t a t ă:

La data de 16 august 2016, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Pleșca Andrei cu privire la încasarea datoriei, dobânzii, penalității și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la 25 ianuarie 2013, a încheiat cu Pleșca Andrei contractul de împrumut nr. 004 Cod 071, prin care ultimului i-a fost acordată cu titlu de împrumut suma de 30 000 de lei, pe un termen de 24 de luni și care urma a fi restituită integral, cu dobânda aferentă, până la data de 25 ianuarie 2015. Faptul acordării creditului și eliberării sumei de 30 000 de lei se confirmă prin dispoziția de plată nr. 47 din 25 ianuarie 2013.

A indicat că potrivit pct. 2.1 din contractul de împrumut, la suma împrumutului acordat a fost stabilită o dobândă de 24 % anual, iar conform pct. 2.9 din contract, pentru sumele restante ale împrumutului și dobânzii aferente se percep penalități în mărime de 0,2 % pentru fiecare zi de întârziere. Potrivit pct. 2.6 din contract, beneficiarul se obligă

să ramburseze integral suma împrumutului și dobânda aferentă până la 25 ianuarie 2015, conform graficului stabilit în anexa nr.1 la contract, adică în rate lunare, care includ partea restantă a împrumutului și dobânda aferentă.

A susținut că din suma totală a împrumutului, Pleșca Andrei a achitat doar suma de 10 969 de lei, dintre care suma de 8 750 de lei cu titlu de rate ale contractului de împrumut și suma de 2 219 lei cu titlu de dobândă aferentă contractului de împrumut. Alte achitări nu au fost efectuate de către pârât.

Reclamanta a relatat că la 12 mai 2016, în adresa lui Pleșca Andrei a fost expediată o pretenție, prin care s-a solicitat achitarea datoriei, adică a părții restante a împrumutului, dobânzii aferente contractului de împrumut, precum și a penalităților, în termen de 7 zile de la data recepționării pretenției. Deși a recepționat-o la 16 mai 2016, pârâtul nu a achitat datoria acumulată.

A menționat că la moment, datoria lui Pleșca Andrei față de asociație constituie suma de 40 642,24 de lei.

Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a solicitat încasarea din contul lui Pleșca Andrei a sumei de 21 250 lei cu titlu de datorie, conform contractului de împrumut, sumei de 7 650 de lei cu titlu de penalitate calculată la datoria conform contractului de împrumut, sumei de 8 634 de lei cu titlu de dobândă aferentă creditului, calculată la soldul rămas, sumei de 3 108,24 de lei cu titlu de penalitate calculată la dobânda aferentă contractului de credit neachitată, sumei de 15 755,27 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

La data de 15 septembrie 2016, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Tamarei Pleșca cu privire la încasarea datoriei, dobânzii, penalității și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că la 25 ianuarie 2013, a încheiat cu Tamara Pleșca contractul de împrumut nr. 003 Cod 070, prin care ultimei i-a fost acordată cu titlu de împrumut suma de 30 000 de lei pe un termen de 24 de luni și care urma a fi restituit integral, cu dobânda aferentă, până la data de 25 ianuarie 2015.

A invocat că acordarea creditului și eliberarea sumei de 30 000 de lei se confirmă prin dispoziția de plată nr. 48 din 25 ianuarie 2013.

A notat că potrivit pct. 2.1 din contractul de împrumut, la suma împrumutului acordat a fost stabilită o dobândă de 24 % anual, iar conform pct. 2.9, pentru sumele restante ale împrumutului și dobânzii aferente se percep penalități în mărime de 0,2 % pentru fiecare zi de întârziere.

Reclamanta a afirmat că potrivit pct. 2.6 din contract și anexei nr. 1, beneficiarul se obligă să ramburseze integral suma împrumutului și dobânda aferentă până la 25 ianuarie 2015, conform graficului stabilit în anexa nr. 1 la contract, adică în rate lunare, care includ partea restantă a împrumutului și dobânda aferentă.

A menționat că din suma totală a împrumutului, Tamara Pleșca a achitat doar suma de 10 969 de lei, dintre care 8 750 de lei cu titlu de rate ale contractului de împrumut și 2 219 lei cu titlu de dobândă aferentă contractului de împrumut, alte achitări nefiind efectuate.

A declarat că la 12 mai 2016, în adresa pârâtei a fost expediată o pretenție, prin care s-a solicitat restituirea sumelor restante în termen de 7 zile, însă, deși a recepționat pretenția la 16 mai 2016, Tamara Pleșca nu a stins datoria.

La moment, datoria pârâtei față de asociație constituie suma de 40 642,24 de lei.

Reclamanta a solicitat încasarea din contul Tamarei Pleșca a sumei de 21 250 de lei cu titlu de datorie, sumei de 7 650 de lei cu titlu de penalitate calculată la datoria conform contractului de împrumut, sumei de 8 634 de lei cu titlu de dobândă aferentă creditului, calculată la soldul rămas, sumei de 3 108,24 lei cu titlu de penalitate calculată la dobânda aferentă contractului de credit neachitată; sumei de 16 368,98 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, precum și compensarea tuturor cheltuielilor de judecată.

La data de 14 octombrie 2016, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Mariei Pușcaș cu privire la încasarea datoriei, dobânzii, penalității și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la 20 ianuarie 2014, a încheiat cu Maria Pușcaș contractul de împrumut nr. T.S.010 Cod 754, prin care i-a acordat cu titlu de împrumut suma de 20 000 de lei pe un termen de 12 luni, care urma a fi restituită integral, cu dobânda aferentă, până la data de 20 ianuarie 2015. Faptul acordării creditului și eliberării sumei de 20 000 de lei se confirmă prin dispoziția de plată nr. 25 din 20 ianuarie 2014.

A indicat că potrivit pct. 2.1 din contractul de împrumut, la suma împrumutului acordat a fost stabilită o dobândă de 24 % anual, iar conform pct. 2.9, pentru sumele restante ale împrumutului și dobânzii aferente se percep penalități în mărime de 0,2% pentru fiecare zi de întârziere.

A menționat că potrivit pct. 2.6 din contract, beneficiarul se obligă să ramburseze integral suma împrumutului și dobânda aferentă până la 20 ianuarie 2015, conform graficului stabilit, în rate lunare care includ partea restantă a împrumutului și dobânda aferentă.

Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a susținut că din suma totală a împrumutului, Maria Pușcaș nu a efectuat nicio achitare. La 12 mai 2016, în adresa pârâtei a fost expediată o pretenție, prin care s-a solicitat restituirea sumelor restante în termen de 7 zile de la data recepționării pretenției. Însă, deși a recepționat pretenția la 17 mai 2016, pârâta nu a stins datoria acumulată la contractul de împrumut.

La moment, datoria Mariei Pușcaș Maria față de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” constituie suma de 33 819 lei.

Reclamanta a solicitat încasarea de la Maria Pușcaș a sumei de 20 000 de lei cu titlu de datorie conform contractului de împrumut, sumei de 7 200 de lei cu titlu de penalitate calculată la datoria conform contractului de împrumut, sumei de 4 867 de lei cu titlu de dobândă aferentă creditului, calculată la soldul rămas, sumei de 1 752 de lei cu titlu de penalitate calculată la dobânda aferentă contractului de credit neachitată, sumei de 10 442,03 lei cu titlu de dobândă de întârziere, precum și compensarea tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 05 decembrie 2016 a Judecătorei Drochia, cauzele au fost conexate într-un singur proces.

Pe parcursul examinării cauzei, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a depus mai multe cereri de concretizare a pretențiilor, solicitând în final:

- încasarea de la Pleșca Andrei a sumei de 21 250 lei cu titlu de datorie, conform contractului de împrumut; sumei de 8 623,28 lei cu titlu de dobândă aferentă creditului, calculată la soldul rămas; sumei de 7 650 de lei cu titlu de penalitate calculată la datoria conform contractului de împrumut și sumei de 16595,96 de lei cu titlu de dobândă de întârziere calculată pentru perioada 26 ianuarie 2015 – 27 decembrie 2018;

- încasarea de la Pleșca Tamara a sumei de 21 250 de lei cu titlu de datorie, conform contractului de împrumut; sumei de 8 623,28 de lei cu titlu de dobândă aferentă creditului, calculată la soldul rămas; sumei de 7 650 de lei cu titlu de penalitate calculată la datoria conform contractului de împrumut și sumei de 16595,96 de lei cu titlu de dobândă de întârziere calculată pentru perioada 26 ianuarie 2015 – 27 decembrie 2018;

- încasarea de la Pușcaș Maria a sumei de 20 000 de lei cu titlu de datorie conform contractului de împrumut; sumei de 4 867 de lei cu titlu de dobândă aferentă creditului, calculată la soldul rămas; sumei de 7 200 de lei cu titlu de penalitate calculată la datoria conform contractului de împrumut și sumei de 15619,73 de lei cu titlu de dobândă de întârziere calculată pentru perioada 26 ianuarie 2015 – 27 decembrie 2018.

Prin hotărârea din 31 iulie 2019 a Judecătorei Drochia, sediul Central a fost admisă parțial acțiunea depusă de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului”. S-a încasat de la Pleșca Andrei în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” împrumutul în sumă de 17 500 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 821,88 de lei. S-a încasat de la Pleșca Tamara în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” împrumutul în sumă de 17 500 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 1 123,80 de lei. În rest, pretențiile reclamantei cu privire la încasarea de la Pleșca Andrei și Pleșca Tamara a dobânzii aferente creditului și penalității, au fost respinse ca fiind neîntemeiate. Pretențiile înaintate împotriva Mariei Pușcaș au fost respinse integral ca neîntemeiate.

La data de 30 august 2019, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a declarat apel împotriva hotărârii din 31 iulie 2019 a Judecătorei Drochia, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 27 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului”, a fost casată hotărârea din 31 iulie 2019 a Judecătorei Drochia, sediul Central și a fost emisă o hotărâre nouă, prin care acțiunea depusă de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a fost admisă integral. Au fost încasate de la Pleșca Tamara în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” datoriile la contractul de împrumut în sumă de 53 207,82 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 1 710,34 de lei. Au fost încasate de la Pleșca Andrei în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” datoriile la contractul de împrumut în sumă de 53 207,82 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 1 691,93 de lei. Au fost încasate de la Pușcaș Maria în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” datoriile la contractul de împrumut în sumă de 33 819 lei și cheltuielile de judecată în sumă de

1 327,83 de lei. Totodată, au fost încasate, în mod solidar, de la Pleșca Andrei, Pleșca Tamara și Pușcaș Maria în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” cheltuielile de judecată suportate în apel în sumă de 2 579 de lei.

La data de 03 iulie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Pleșca Andrei, Pleșca Tamara și Pușcaș Maria au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 27 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți și menținerea hotărârii din 31 iulie 2019 a Judecătorei Drochia, sediul Central.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel este ilegală, fiind emisă cu aplicarea unei legi care nu trebuia să fie aplicată, precum și fără aplicarea legii care trebuia să fie aplicată.

Recurenții au indicat că instanța de apel, deși a reținut faptul că pentru acordarea împrumutului urmau să achite dobânda contractuală potrivit pct. 2.1 din contracte în mărime de 24 % anual, nu a aplicat prevederile art. 869 alin. (1) și (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), care stipulează că dobânda trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei, în caz contrar este nulă.

Astfel, recurenții consideră că, dat fiind faptul că în perioada contractată rata de bază a fost stabilită în mărime de 3,5 %, la caz dobânda anuală nu putea depăși suma de 8-9 % din suma împrumutului.

Au menționat că instanța de apel eronat a admis pretenția cu privire la încasarea penalității și arbitrar a calculat-o pentru 180 de zile anterioare înaintării acțiunii, deoarece în cererile de chemare în judecată intimata nu a concretizat pentru ce perioadă anume solicită încasarea penalității, nefiind astfel posibilă stabilirea faptului dacă această pretenție a fost sau nu înaintată cu respectarea termenului de 6 luni prevăzută de lege. La fel, instanța de apel arbitrar a încasat cheltuielile de judecată din contul lor, deoarece în cererea de apel Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” nu a indicat o asemenea solicitare.

Recurenții au afirmat că instanța de apel greșit a constatat că Pleșca Andrei și Pleșca Tamara au rambursat fiecare câte 8750 de lei cu titlu de împrumut și 2219 lei – dobândă, deoarece ambii au achitat intimatei câte 12 500 de lei cu titlu de împrumut și 3170 de lei – dobândă, fapt confirmat prin chitanțe la dispozițiile de încasare. Astfel, Curtea de Apel Bălți nu a motivat de ce nu a reținut ca probe chitanțele la dispozițiile de încasare din 20 februarie 2013, 18 aprilie 2013, 18 iulie 2013 și bonul fiscal nr. 000001 din 22 iulie 2013.

Au mai indicat că instanța de apel a ignorat probele prezentate de către Pușcaș Maria, prin care se atestă restituirea integrală a împrumutului și a dobânzilor, chiar cu un surplus de 776,03 lei, limitându-se doar la formularea intimatei din conținutul cererii de apel precum că încasări de la Pușcaș Maria nu au fost efectuate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 27 februarie 2020.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa părților la 04 mai 2020 (f.d. 40, volumul III) și a fost recepționată de către Pleșca Andrei și Pleșca Tamara

la 11 mai 2020, iar de către Pușcaș Maria la 25 mai 2020, conform semnăturilor aplicate pe avizele de recepție (f.d. 44-46, volumul III).

Astfel, recursul, declarat la data de 03 iulie 2020, este în termen.

La data de 18 iulie 2020, copia recursului a fost expediată în adresa intimă (f.d. 67, volumul III), cu înștiințarea despre depunerea referinței.

La 18 august 2020, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a depus referință, prin care a solicitat considerarea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 04 noiembrie 2020 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 25 ianuarie 2013 Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a încheiat cu Pleșca Andrei contractul de împrumut nr. 004 Cod 071, prin care a fost acordată ultimului cu titlu de împrumut suma de 30 000 de lei, pe un termen de 24 de luni și care urma a fi restituită integral, cu dobânda aferentă, până la data de 25 ianuarie 2015 (f.d. 12-14, volumul I).

Tot la 25 ianuarie 2013, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a încheiat cu Tamara Pleșca contractul de împrumut nr. 003 Cod 070, prin care ultimei i-a fost acordată cu titlu de împrumut suma de 30 000 de lei pe un termen de 24 de luni și care urma a fi restituit integral, cu dobânda aferentă, până la data de 25 ianuarie 2015 (f.d. 50-52, volumul I).

Potrivit pct. 2.1 din contractele de împrumut, la suma împrumutului acordat a fost stabilită o dobândă de 24 % anual, iar conform pct. 2.9 din contracte, pentru sumele restante ale împrumutului și dobânzii aferente se percep penalități în mărime de 0,2 % pentru fiecare zi de întârziere.

Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a susținut că din suma totală a împrumutului, Pleșca Andrei și Pleșca Tamara au achitat doar suma de 10 969 de lei fiecare, dintre care suma de 8 750 de lei cu titlu de rate ale contractului de împrumut

și suma de 2 219 lei cu titlu de dobândă aferentă contractului de împrumut, alte achitări nefiind efectuate de către aceștia.

Astfel, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a indicat că datoria lui Pleșca Andrei și Pleșca Tamara constituie pentru fiecare suma de 53207,82 de lei, compusă din 21 250 lei – parte nerambursată a împrumutului, 7 650 de lei - penalitate, 8 634 de lei - dobândă aferentă creditului, calculată la soldul rămas și 16595,96 de lei dobândă de întârziere calculată pentru perioada 26 ianuarie 2015 – 27 decembrie 2018.

La 20 ianuarie 2014, Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a încheiat cu Maria Pușcaș contractul de împrumut nr. T.S.010 Cod 754, prin care i-a acordat cu titlu de împrumut suma de 20 000 de lei pe un termen de 12 luni, care urma a fi restituită integral, cu dobânda aferentă, până la data de 20 ianuarie 2015 (f.d. 86-87).

Potrivit pct. 2.1 din contractul de împrumut, la suma împrumutului acordat a fost stabilită o dobândă de 24 % anual, iar conform pct. 2.9, pentru sumele restante ale împrumutului și dobânzii aferente se percep penalități în mărime de 0,2% pentru fiecare zi de întârziere.

Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” a indicat că din suma totală a împrumutului, Maria Pușcaș nu a efectuat nicio achitare, datoria acesteia constituind suma de 33 819 lei, formată din 20 000 de lei - parte nerambursată a împrumutului, 4 867 de lei - dobândă aferentă creditului, calculată la soldul rămas, 7 200 de lei - penalitate și suma de 15619,73 de lei - dobândă de întârziere calculată pentru perioada 26 ianuarie 2015 – 27 decembrie 2018.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii depusă de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” și a încasat de la Pleșca Andrei în beneficiul reclamantei împrumutul în sumă de 17 500 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 821,88 de lei, iar de la Pleșca Tamara împrumutul în sumă de 17 500 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 1 123,80 de lei. În rest, pretențiile reclamantei cu privire la încasarea de la Pleșca Andrei și Pleșca Tamara a dobânzii aferente creditului și penalității, au fost respinse ca fiind neîntemeiate, la fel fiind respinse integral și pretențiile înaintate împotriva Mariei Pușcaș.

Instanța de fond a concluzionat că, reieșind din probele prezentate la dosar, Andrei Pleșca a achitat Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” suma de 12500 de lei cu titlu de împrumut și suma de 13 170 de lei cu titlu de dobândă, respectiv, necesită să mai achite suma de 17 500 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 821,88 de lei. Iar, Tamara Pleșca a achitat Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” suma de 12500 de lei cu titlu de împrumut și suma de 3170 de lei cu titlu de dobândă, prin urmare necesită să mai achite suma de 17 500 de lei și dobânda de întârziere în sumă de 1123,80 de lei.

Cu referire la pretențiile înaintate împotriva Mariei Pușcaș, prima instanță a reținut că potrivit chitanței din 20 ianuarie 2014, ultima a rambursat împrumutul integral în sumă de 20 000 de lei, în aceeași zi achitând și dobânda la contractul de împrumut, fiindu-i eliberate de către contabilitatea reclamantei două chitanțe, una cu suma indicată de 267 de lei, iar a doua cu suma de 1227 de lei. Tot la 20 ianuarie 2014, pârâta a achitat și comisionul la contractul de împrumut, fiindu-i eliberată chitanță în sumă de 600 de lei.

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului”, a concluzionat asupra temeiniciei acestuia, a casat hotărârea din 31 iulie 2019 a Judecătorei Drochia, sediul Central și a emis o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă integral. Au fost încasate de la Pleșca Tamara în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” datoriile la contractul de împrumut în sumă de 53 207,82 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 1 710,34 de lei. Au fost încasate de la Pleșca Andrei în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” datoriile la contractul de împrumut în sumă de 53 207,82 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 1 691,93 de lei. Au fost încasate de la Pușcaș Maria în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” datoriile la contractul de împrumut în sumă de 33 819 lei și cheltuielile de judecată în sumă de 1 327,83 de lei. Totodată, au fost încasate, în mod solidar, de la Pleșca Andrei, Pleșca Tamara și Pușcaș Maria în beneficiul Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” cheltuielile de judecată suportate în apel în sumă de 2 579 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că din suma totală a împrumutului, Pleșca Andrei și Pleșca Tamara au achitat doar suma de 10 969 de lei fiecare, dintre care suma de 8750 de lei cu titlu de rate la contractul de împrumut și suma de 2219 lei cu titlu de dobândă aferentă, iar, Pușcaș Maria nu a efectuat nicio achitare conform contractului de împrumut din 20 ianuarie 2014.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că decizia instanței de apel este nemotivată și conține concluzii contradictorii.

În conformitate cu 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Potrivit art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Conform art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și

aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei. Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 din Codul de procedură civilă, iar în conformitate cu art. 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

Respectiv, conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 19 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate, instanța de recurs constată că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

În speță, instanța de apel a constatat că din suma totală a împrumutului, Pleșca Andrei și Pleșca Tamara a achitat doar suma de 10 969 de lei, dintre care suma de 8750 de lei cu titlu de rate la contractul de împrumut și suma de 2219 lei cu titlu de dobândă aferentă.

Astfel, instanța de apel a conchis că datoria lui Pleșca Andrei și Pleșca Tamara față de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” constituie pentru fiecare suma de 53 207,82 de lei, formată din: 21 250 de lei parte nerambursată a împrumutului; 8 623,28 de lei - dobândă aferentă contractului de credit, calculată la soldul rămas (21 250 lei x 508 zile (05 septembrie 2013 – 25 ianuarie 2015) / 360 zile x 24 % + 1 426,62 lei (dobândă contractuală neachitată 26 ianuarie 2013 – 04 septembrie 2013); 7 650 lei - penalitate calculată la partea nerambursată a împrumutului (21 250 lei x 0,2% x 180 zile); 16 469,62 de lei- dobândă de întârziere calculată pentru suma de 21 250 lei, pentru perioada 26 ianuarie 2015 - 13 decembrie 2018.

Pe parcursul examinării cauzei, Pleșca Andrei a susținut că a mai efectuat și alte achitări conform contractului de împrumut nr. 004 Cod 071, în afară de suma de 10 969 de lei indicată de intimată și anume: la 20 februarie 2013 a achitat suma de 1250 de lei cu titlu de împrumut și suma de 317 lei cu titlu de dobândă, prezentând în acest sens două chitanțe din 20 februarie 2013 (f.d. 154, volumul I), la 18 aprilie 2013 a achitat suma de 1250 de lei cu titlu de împrumut și suma de 317 lei cu titlu de dobândă, conform chitanțelor din 18 aprilie 2013 (f.d. 153, volumul I), iar la 18 iulie 2013 a achitat suma de 1250 de lei cu titlu de împrumut și suma de 317 lei cu titlu de dobândă (f.d. 152, volumul I).

La fel, și Pleșca Tamara a invocat că a efectuat și alte achitări conform contractului de împrumut nr. 003 Cod 070, în afară de suma de 10 969 de lei indicată de intimată și anume: la 20 februarie 2013 a achitat suma de 1250 de lei cu titlu de împrumut și suma de 317 lei cu titlu de dobândă, prezentând în acest sens chitanțe (f.d. 151, volumul I), la 18 aprilie 2013 a achitat suma de 1250 de lei cu titlu de împrumut și suma de 317 lei cu titlu de dobândă, conform chitanțelor (f.d. 149, volumul I), iar la 18 iulie 2013 a achitat suma de 1250 de lei cu titlu de împrumut și suma de 317 lei cu titlu de dobândă (f.d. 148, volumul I).

Însă, instanța de apel nu s-a expus în niciun mod asupra chitanțelor prezentate de recurenți și nu a motivat de ce nu a reținut aceste probe, fapt ce indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială a cauzei deduse judecării.

În continuare, Curtea de Apel Bălți a stabilit că datoria Mariei Pușcaș în baza contractului de împrumut nr. T.S.010 Cod 754 din 20 ianuarie 2014 constituie suma de 33 819 lei, formată din: 20 000 lei- suma împrumutului nerambursat; 4 867 lei - dobânda aferentă creditului, calculată la soldul rămas ($20\,000\text{ lei} \times 365\text{ zile} / 360\text{ zile} \times 24\% = 4\,867\text{ lei}$); 7 200 lei - penalitatea la suma nerambursată a împrumutului ($20\,000\text{ lei} \times 0,2\% \times 180\text{ zile} = 7\,200\text{ lei}$); 15 500,82 lei - dobânda de întârziere calculată pentru suma de 20 000 lei, pentru perioada 26 ianuarie 2015 – 17 septembrie 2018.

Astfel, instanța de apel a constatat că din suma totală a împrumutului, Maria Pușcaș a efectuat achitări doar în partea ce ține de achitarea dobânzilor aferente contractului de împrumut și anume: la 18 iunie 2013 – 460 de lei, la 04 septembrie 2013 – 860 lei, la 20 februarie 2013 – 499 lei și 344 lei, la 18 aprilie 2013 – 356 lei, la 21 mai 2013 – 4753 lei și la 18 iulie 2013 – 317 lei.

Instanța de recurs constată că este neclară această concluzie a Curții de Apel Bălți, or, contractul de împrumut nr. T.S.010 Cod 754 a fost încheiat la 20 ianuarie 2014, pe când achitățile la care s-a referit instanța au fost efectuate anterior, în anul 2013.

Totodată, în continuare în decizie instanța de apel a menționat deja că Pușcaș Maria nu a efectuat nicio achitare conform contractului de împrumut din 20 ianuarie 2014.

Iar, ulterior, instanța de apel a menționat că „împrumutul în baza contractului indicat mai sus a fost restituit la data de 14 ianuarie 2014, iar la data de 20 ianuarie 2014 Pușcaș Maria a contractat un alt împrumut, în sumă de 20 000 de lei, pe care nu l-a restituit”.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție observă că nici acest argument al instanței de apel nu este clar, or, în textul deciziei nu s-a făcut referire la un alt contract de împrumut încheiat de Maria Pușcaș, concluziile Curții de Apel Bălți fiind nemotivate și contradictorii.

Se mai reține că instanța de apel a conchis că Pușcaș Maria nu a efectuat nicio achitare conform contractului de împrumut din 20 ianuarie 2014, întrucât potrivit Registrelor de casă ale Asociației de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” se constată că încasări de la Pușcaș Maria nu au fost efectuate.

Însă, pe parcursul examinării cauzei Pușcaș Maria a susținut că potrivit chitanței din 20 ianuarie 2014, a rambursat integral împrumutul în sumă de 20 000 de lei, în aceeași zi achitând și dobânda la contractul de împrumut, fiindu-i eliberate de către contabilitatea asociației două chitanțe, una cu suma indicată de 267 de lei, iar a doua cu suma de 1227 de lei. Tot la 20 ianuarie 2014, recurenta ar fi achitat și comisionul la contractul de împrumut, fiindu-i eliberată chitanță în sumă de 600 de lei.

În susținerea poziției sale, Pușcaș Maria a prezentat chitanțele eliberate de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” la 20 ianuarie 2014 (f.d. 145, 147, volumul I), însă instanța de apel nu s-a expus în privința acestora, indicând doar că potrivit Registrelor de casă se constată că încasări de la Pușcaș Maria nu au fost efectuate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că instanța de apel urma să aprecieze fiecare probă privitor la pertinența, admisibilitatea și veridicitatea ei și toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Mai mult ca atât, ca rezultat al aprecierii probelor, Curtea de Apel Bălți era obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza într-o situație egală în raport cu adversarul său, astfel încât între părți să se mențină un echilibru corect.

Deci, este indubitabil că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță.

Se accentuează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Însă, la caz, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată, circumstanțele constatate fiind apreciate drept o eroare judiciară.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Andrei Pleșca, Tamara Pleșca și Maria Pușcaș, a casa integral decizia din 27 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți și a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Andrei Pleșca, Tamara Pleșca și Maria Pușcaș.

Se casează integral decizia din 27 februarie 2020 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația de Economii și Împrumut „Succesul Fermierului” împotriva lui Andrei Pleșca, Tamara Pleșca și Maria Pușcaș cu privire la încasarea datoriei, dobânzii, penalității și cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Mariana Pitic